

Předložený text je esejí, úvahou. Zaměření a korektní argumentace statistickými výsledky zcela chybí, stejně tak korektní citace textu. Díky tomu nelze adekvátnost závěrů posoudit; práci je nutno doplnit. Ob
Jan Širůček

ZAMYŠLENÍ??NAD??KOMUNIKOVÁNÍM??STATISTIKY?? V??MÉDIÍCH

STATISTICKÁ??ANALÝZA??DAT?? PSY????????????

Šárka Pantůčková
333087, Psychologie - jednooborová

Vyučující:
Mgr. Stanislav Ježek, PhD.
Mgr. Jan Širůček

Datum odevzdání: 1. 5. 2012

ÚVOD

V této seminární práci se budu zabývat články, které se vyjadřují k výzkumu, jež proběhl na univerzitě v Chicagu. Nalezla jsem články v internetových vydání Lidových novin, dále v The Telegraph a v ScienceNews, webových stránkách zaměřených na novinky a zajímavosti ze světa vědy. Samotný výzkum, na jehož příkladě chci prezentovat způsob, jakým média pracují se statistikou, se věnuje vlivu alkoholu řešení problémů.

OBSAH VÝZKUMU

Autoři vycházeli z již uveřejněných výzkumů, které se zaměřovali na způsob, jakým alkohol ovlivňuje zaměření pozornosti. Na základě dosavadních výsledků jiných experimentátorů vytvořili hypotézu, že mírná alkoholová intoxikace by mohla vést k nižší kontrole pozornosti nebo k jejímu mírnému rozptýlení, což by mohlo vést ke zlepšení v úkolech na řešení problémů, kde je potřeba využít kreativity.

Svou hypotézu ověřovali ve dvou testech na čtyřiceti účastnících, jedna polovina byla mírně opilá a druhá střízlivá. Hypotéza se autorům opravdu potvrdila, přestože rozdíl nebyl úplně závratný a hlavně testovaná skupina byla poměrně malá, což připouští i autoři, kteří se k výsledkům sice staví jako k potvrzení předpokladu vystavěného na předchozím bádání, ale současně očekávají hlubší zkoumání.

OBSAH ČLÁNKŮ V MÉDIÍCH

V tomto popisu půjdu postupně, nejprve příspěvek v ScienceNews. Ten se výzkumu držel poměrně dobře, dokonce uváděl statistické údaje z článku a nepřeváděl je na nesmyslná nebo mylně interpretovaná čísla. Ačkoliv se jednalo o populárně naučný článek, informace byly přebrány s minimální ztrátou. Článek byl obsáhlý a shrnoval důležité informace, které ale převedl do odlehčeného literárního stylu. Jako důkaz snahy zůstat objektivním může posloužit i odkaz na originální výzkum v textu.

Text z britského deníku The Telegraph už typicky zkresluje údaje z experimentu. Ačkoliv používá „nějakou statistiku,“ je poněkud komplikované dopátrat se původu oněch uvedených procent, jelikož ve výzkumu se neprováděl jen jeden test a zároveň se hodnotilo víc aspektů,

jako kolik zvládli příkladů, jaké obtížnosti, jak dlouhu jim to trvalo, jak náročné se jim úkoly zdály. Takže výsledné číslo v novinách je lehce zavádějící.

Zároveň musím upozornit na způsob, jakým média přebírají výsledky výzkumů. Ať už se výsledek naklání na jednu nebo druhou stranu – média berou vždy informaci jako fakt, což se odráží v jazykových prostředcích. Výsledná informace potom vyznívá jako nezpochybnitelná. Odkaz na původní výzkum chybí a dohledání je možné jen skrz název univerzity, kde se výzkum odehrál a přes jméno jednoho ze tří autorů, který je citován.

Poslední médium, kde jsem článek založený na zmíněném experimentu našla, byl v Lidových novinách. Dostávám se tedy na konkrétní případ interpretace statistiky v našem prostředí. Bohužel, po přečtení výše zmíněných textů, jsem si téměř jistá, že autor článku v Lidových novinách původní výzkum určitě neviděl. Celý článek je pouhým překladem informací z The Telegraph. Navíc autora pravděpodobně zmátla fotografie piva u anglického článku, takže dokonce mylně informuje, že právě dvě piva jsou lékem na kreativitu. Jako bonus bych ráda upozornila na špatný překlad, takže výsledek je nevalný.

STATISTIKA V MÉDIÍCH

Z mého popisu jednotlivých textů je doufám patrné, že média si statistickými čísly jen zdobí svoje články. Nechci generalizovat, ale minimálně v mnou vybraném příkladě se statistickým údajům přikládá váha, pokud se jedná o úzce zaměřený časopis nebo internetová stránka nebo cokoliv. Populárně naučné ScienceNews sice nevyužily všechny údaje z výzkumu, ale nesnažily se na jejich úkor článek zatraktivnit.

„Běžná média“ jako noviny, ať už internetové nebo tištěné, mají jediný cíl, a to čtenost. Čím převratnější informaci novinář napíše, tím více lidí zaujme a přečtou si ji. Statistika je věda, jejíž interpretace pro „nezasvěcené“ může být komplikovaná. Ovšem úkolem novinářů by měla být právě osvěta a informativnost. Je smutné, že naše média se tolik bulvarizují (samozřejmě je to celosvětový, nejen český fenomén) a zneužívání nebo špatné využívání statistiky je jedním z projevů této bulvarizace.

Média ze statistiky klasicky používají jen termíny průměr a procenta. Je tedy logické, že jestliže si vezmou jen tyto dva pojmy, tvoří chaotické a příliš zjednodušené zprávy. Jestliže novináři neumí interpretovat dané informace, měli by se tomu vyvarovat nebo alespoň uvádět zdroje (což by podle etického kodexu novináře mělo být samozřejmostí).

ZDROJE

- Jarosz, A. F., Colflesh, G. J. H., Wiley, J., (2011) Uncorking the muse: Alcohol intoxication facilitates creative problem solving. *Consciousness and Cognition*, Staženo 1. května 2012 z <http://litd.psych.uic.edu/personal/jwiley/drunk.pdf>
- Lidovky.cz. (2012, 13. dubna). *Trocha alkoholu bystří mysl, tvrdí studie*. Staženo 1. května 2012 z http://relax.lidovky.cz/trocha-alkoholu-bystri-mysl-tvr-di-americka-studie-fw2-/ln-zdravi.asp?c=A120412_160851_ln-zdravi_glu
- ScienceNews. (2012, 24. března). *Vodka delivers shot of creativity*. Staženo 12. dubna 2012 z http://www.sciencenews.org/view/generic/id/338406/title/Vodka_delivers_shot_of_creativity
- The Telegraph. (2012, 11. dubna) *Alcohol sharpens the mind, research finds*. Staženo 1. května 2012 z <http://www.telegraph.co.uk/science/science-news/9197001/Alcohol-sharpens-the-mind-research-finds.html>